Hanstedgård.

Vor grundejerforening Sdr. Hansted Grundejerforening ligger på den sydlige halvdel af den jord der blev tildelt Hanstedgård, Gård nr. 7 i Vigerslev (senere matr.nr. 6) ved udskiftningen i 1794.

Tidligere fulgte jordfordelingen af Vigerslevs jorde det traditionelle mønster med en masse små stykker jord fordelt over hele den jord der hørte til landsbyen. Det betød, at alle i byen fik lige meget af den gode og den mindre gode jord. Men det betød også, at man i landsbyen var nødt til at arbejde sammen og lave de forskellige arbejder, som at pløje, så, høste o.s.v., på samme tid.

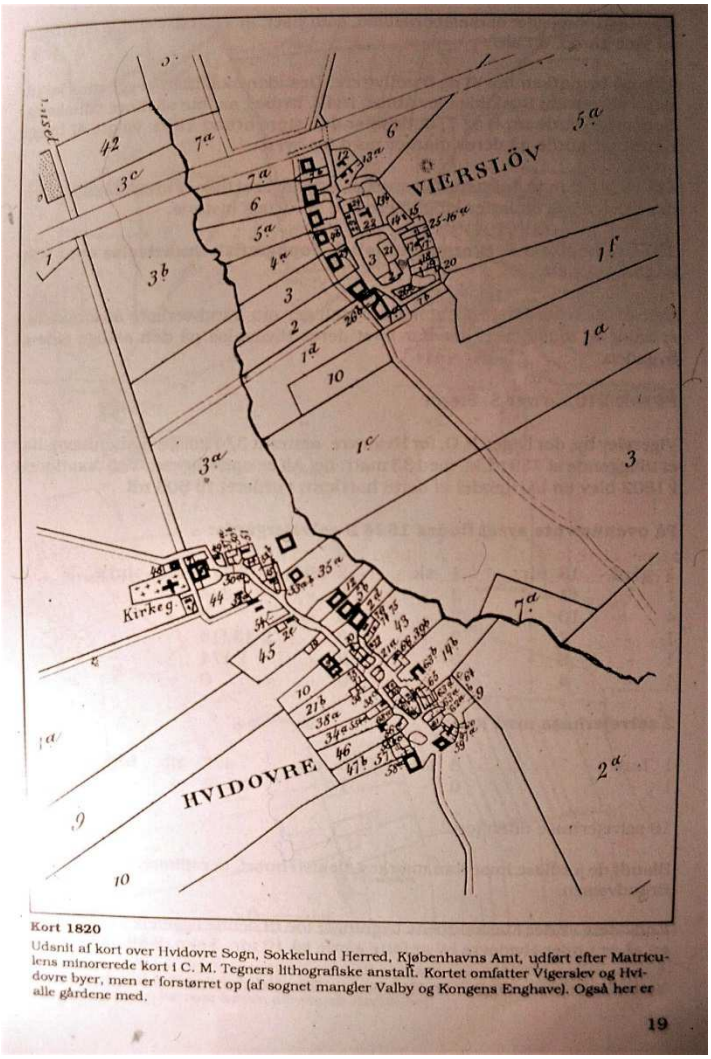

Kort 1820

Udsnit af kort over Hvidovre Sogn, Sokkelund Herred, Kjøbenhavns Amt, udført efter Matriculens minorerede kort i C. M. Tegners lithografiske anstalt. Kortet omfatter Vigerslev og Hvidovre byer, men er forstørret op (af sognet mangler Valby og Kongens Enghave). Også her er alle gårdene med.

19

Dengang bønderne var fæstebønder, der alle hørte under en herremand, kirken eller kongen, så var dyrkningsfælles-skabet en måde at få et rimeligt udbytte af jorden for ejeren og sikkert også for bønderne. De var afhængige af hinanden, men kunne også hjælpe og støtte hinanden.

Da kronen besluttede at udstede arvefæstebreve til de 8 gårde i Vigerslev i 1766, blev bønderne mere interesserede i at udvikle deres gårde. De kunne nu lade gården gå videre i arv til børnene, ofte til den ældste søn, hvor ejeren tidligere kunne overlade en gård til hvem han syntes, under forudsætning at herre-manden kunne godkende den nye ejer.

Der opstod derfor et ønske om, at den enkelte bonde kunne udvikle sin gård, som han ønskede, men det var praktisk umuligt i det gamle udstykningemønster. Der opstod derfor et ønske / krav overalt i landet om, at bønderne kunne samle deres jorde, og en udskiftning begyndte over hele landet. Det indebar, at landsbyens jorde først skulle opmåles og helst også vurderes for deres bonitet. D.v.s en vurdering af hvor god jorden var til opdyrkning. Dette skete for Vigerslevs vedkommende i 1793 / 94, og efter en del forhandling blev den endelige fordeling af landsbyens jorde vedtaget af de 8 bønder 30 september 1794.

For Hanstedgårds vedkommende var det den store brand i 1854 der gav stødet til udflytningen. (Se under Vigerslev).
Hanstedgård var den næst nordligste af de 8 gårde i byen. Den havde fået matrikel nr. 6, og havde fået tildelt jord fra Vigerslevs nordøstlige hjørne og så på den østlige side af vejen fra byen mod nord til Roskildevej (Den nuværende Vigerslevvej). Mod øst til grænsen til Valbys jorde.

Da gården brændte i 1854, blev den nyopførte gård flyttet ud på det sted hvor nu Hanssted Skole og børneinstitutionerne ligger.

Kort efter Vigerslev var blevet indlemmet i Københavns Kommune i 1901 besluttede gårdejer Christian Peder Christensen at sælge jorden til udstykning.

I arkitektplanen for området var det blevet besluttet at hele området skulle udlægges efter den engelske havebysmønster, og grundplanen med bl.a. de karakteristiske hammerhoveder (cul de sac) og kurvede vejudføring.
Peder Christensen besluttede dog at beholde selve gården med haven, hvilket delvis ødelagde den oprindelige grundplan.
Hans søn Christen Peder Christensen overtog gården efter faderen og han boede der til sin død.

København manglede skoler til de store årgange, så de købte selve gården og byggede Hansted Skole. Den blev indviet i 1954.
Der hvor Hanstedgårds frugthave havde ligget, blev der senere opført en række børneinstitutioner.

Den ældste fæster på Hanstedgård man har kendskab til er:

Til 1634. Niels Christensen gift med Boel. Han dør i 1634.
ca.1635 Knud Jonsen som ses i fl. jordebogen endnu at bo på gården i 1647.
1682 Rasmus Laursen, er ved matriklen nævnt som fæster.
Han er broder til Mads Laursen på gråd nr.1 i Vigerslev.
Til 1737 Mads Knudsen, han dør 1737, var gift med Rasmus Laursens enke.
1737-47 Peder Jensen, svigersøn til foregående Mads Knudsen, Dør 1747
Gift med Johanne Madsdatter.
1747 Christen Pedersen Født 1717 dør 1790, søn af gårdmand Peder Christensen og Maren Olsdatter, Hvidovre
Gift med a) Johanne Madsdatter enke efter foregående Peder Jensen.
Hun dør 1763. Der var 7 børn.
Gift med b) Benthe Nielsdatter d. 8-12-1763. Hun var fra nabogården
Harrestrupgård. Der var 9 børn.
I begge ægteskaber var der som sagt mange børn, men ingen af dem fik gården, da enken gifter sig igen.
1790-1828 Hans Andersen, gårdmandssøn fra Vallensbæk, 25 år, som giftede sig med enken Benthe Nielsdatter nu 46 år.
Trods aldersforskellen var der 1 søn i dette ægteskab. Hans Andersen har gården ved udskiftningen i 1793, men gården flyttes ikke ved den lejlighed.
1828-65 Christen Hansen, søn af foregående Hans Andersen. Han dør 1865.
Han får gården i skøde d. 5-3-1828. Faderen bliver boende på gården som aftægtsmand. Moderen dør 1835.
Gift med Ane Kristine Madsdatter fra Harrestrupgård.
De får også mange børn, med bl.fl.

1865 Peder (Peer) Christensen

a) gift med Ane Margrethe Pedersdatter fra Vallensbæk.
b) Gift med Karen Hansen, enke efter husmand Peder Hansen, matrikel nr. 1b og f. (på Lykkeboskolens areal ud til Vigerslevvej).

Christen Peder Christensen, søn af ovennævnte Peder Christensen bliver den sidste ejer af Hanstedgård, og bor der til sin død.

Christen Peder Christensen 1910

Naboerne bydes på Toddy, 1907

Borgerstuen 1905

Hønsefodring 1910

Hanstedgård havesiden 1905

Det var kun 7 år efter Valbys indlemmelse i Københavns Kommune, at Valby Grundejerforening blev stiftet 9 december 1908.

Det var et forsøg på at vende nogle af de problemer, der på dette tidspunkt syntes at vælte ind over Valbys grundejere. De havde ret hurtigt efter indlemmelsen 1. januar 1901 mærket den

forskel i myndighedernes krav der herskede i storstaden og i en almindelig landkommune.
Den eneste rettesnor for bebyggelse før indlemmelsen var Hvidovre Sogns Bygningsreglement, suppleret med en bestemmelse om en kommunal ekspropriationsret. Men nogen egentlig plan for udviklingen eksisterede ikke.
Den kom imidlertid, da kommunen i 1904 udskrev en konkurrence om en gade- og bebyggelsplan. Et af de præmierede forslag, som var udarbejdet af daværende afdelingsingeniør A. Bjerre (senere stadsingeniør), kom til at danne grundlaget for Valbys vejanlæg. Og planen var bygget over det dengang eksisterende net af offentlige veje, nemlig Roskilde Landevej - Valby Langgade – Gl. Køge Landevej og Vigerslevvej. De private veje i det gamle Valby var allerede på det tidspunkt bebygget, og der var opført en del større villaer mellem Søndermarken og baneudgravningen, samt husene i Trekronergade og Kløverprisgade. I årene før byggekrakket blev der også opført ikke så få større beboelsesejendomme for at skaffe boliger til Arbejdere og funktionærer ved de store industrivirksomheder, som havde etableret sig i Valby.

Karen Christensen 1905

Bystyret forudså denne udvikling allerede ved indlemmelsen af Valbydistriktet i 1902, og ønsket om planlægning af velordnede bysamfund kom ikke mindst til udtryk ved afholdelse af konkurrencen om en gade- og bebyggelsesplan for Københavns ydre distrikter i 1908-09.

Konkurrenceresultaterne, som var prægede af tidens tanker om adskillelse af de forskellige byfunktioner, de engelske havebyideer og fremsynede tanker om områdernes trafikale sammenhæng indbyrdes og med den gamle by, kom i høj grad til at præge udviklingen, og må utvivlsomt være blevet debatteret livligt i Valby Grundejerforening i de første år.
Byggemodningen i form af kloakering, etablering af el og gas, veje m.m. gik langsomt, og resulterede i at udbygningen af Valby blev hindret i flere år. For den nordligste del af Vigerslev skabtes afvandingsmuligheder allerede i årene 1902-5, før der overhovedet var startet en bymæssig bebyggelse. Og i Karen Christensen, Hanstedgårds tid i årene1908-10 blev hovedkloakken for Gåsebæksrendens opland med rensningsanlæg ved Trekronergade gennemført, og det betød mulighed for afvanding af det meste af det egentlige Valby og lidt af Vigerslev. Men herefter gik der 23 år, før man igen tog fat i afvandingsarbejderne.

Gamle Ole, Tjenestekarl 1905

Grisene fodres 1910

Fra 1933-36 bliver hovedkloakken fra Brønshøj udvidet med et tilhørende rensningsanlæg ved Damhussøens udløb i Kalvebod Strand. Herved blev den mellemste del af Vigerslev kloakeret.

Men allerede på det tidspunkt var der opført mange huse i kvarteret, og den manglende afvanding havde skabt mange problemer og irritationer blandt grundejerne.

Den sidste og vanskeligste del var endnu tilbage, nemlig afvandingen af den sydlige del af Vigerslev. Dette område er så lavt beliggende, at der skulle bygges en pumpestation for at få en effektiv afvanding. Dette arbejde blev ikke gennemført før under besættelsen.

Det bevirkede, at de to grundejerforeninger ”Grønnehave” og ”Strandlyst”, da de i 1924 anlagde deres private veje og kloaker, måtte etablere en privat interimistisk pumpestation.

Uddrag af protokollerne for Grundejerforeningen Søndre Hanssted.

Grundejerforeningen Søndr Hanssted blev stiftet ved et møde på ”Centralbanehotellet” på Halmtorvet d. 22. december 1915. Ved samme møde blev man enige om navnet: ”Søndre Hanssted”.
Bestyrelsesmøderne og de efterfølgende generalforsamlinger blev dog rykket nærmere Valby, idet man lejede lokaler til disse på ”Café Ny Ravnsborg”, Vesterfælledvej 82.
Bestyrelsesmøderne lå tæt i de første år, og problemerne var mange, især de økonomiske diskussioner fylder meget i referaterne. Meget hurtigt fik man etableret slaggeveje – ved at købe ”affald” fra Porcelænsfabrikken og slagger fra Carlsbergs fyr-, man fik flere tilbud fra lokale blikkenslagere på vandledninger og tog det billigste, der desværre senere viste sig at være for ringe.
Vandrørene blev lagt ud i hele området med vandhaner ved hver anden grund. Hvert efterår blev de tømt for vand og skruet fra hinanden for ikke at frostsprænges.

Formanden, politibetjent Paustian, var en meget energisk mand, som forhandlede med myndig-hederne og også hjalp medlemmerne, når det var nødvendigt, bl.a. med at skrive ansøgninger og lave tegninger af de ”Lysthuse under 8 m2” som medlemmerne hurtigt fik brug for at bygge i haverne. Grundmurede villaer kunne man ikke bygge før området var kloakeret, og det trak ud. Ganske vist var området lagt ud efter et meget smukt vinderprojekt i arkitektkonkurrencen, som en ”Parkby”, men det var krisetider – dengang som nu- så Københavns Kommune måtte se tiden an.

Bestyrelsen fik en af de første somre et par henvendelser fra grundejere på den anden side af Maribovej, hvor man endnu ikke havde fået gang i en forening. De anmodede om tilladelse til at hente vand hos os. Den blev givet mod en passende afgift.
Da de senere dannede deres grundejerforening ”Nordre Hanssted”, blev der straks indledt for-handlinger om den fælles vej, (som senere blev navngivet: Maribovej). Det var drøje forhandlinger, fordi ”de nye” ikke var meget for at betale en del af etableringen, som jo var sket to år tidligere. Men man nåede da til enighed.
I den første tid diskuterede man også, hvad vejene skulle hedde. Der var nedsat et navneudvalg, som samlede forslag ind, og ved forelæggelsen af disse var der syv velformulerede og begrundede forslag at tage stilling til.

I flæng kan nævnes nogle eksempler: Egevej, Bøgevej, Birkevej o.s.v. - Parcelvej, Kirkevej, Torvevej o.s.v. - Hanssteds Alle, Pilegaards Alle, Klintegaards Alle o.s.v. - Dalbyvej, Strøbyvej, Solrødvej o.s.v. - Ridebanen, Saddel Alle, Stigbøjlerne, Rytter Alle o.s.v. - Vejnavne efter danske frugttræer – Vennernes Alle, Haabets Alle o.s.v.
Da det viste sig, at man ikke kunne blive enige, gik formanden til forhandling med magistraten, hvor han fik at vide, at de fleste af de foreslåede navnegrupper var brugt i andre dele af byen. Derefter accepterede foreningerne et forslag fra myndighederne, som gik ud på at bruge navnene fra Lollandske byer. Derfor vore vejnavne.

På et bestyrelsesmøde i marts 1916 vedtog man at købe et brugt ”Nødtørftshus” fra Vestre Kirkegård for 35 kr. Man ansøgte derefter gårdejeren, som havde udstykket grundene og som stadig boede på Hanstedgård, om tilladelse til at opstille dette på et ubenyttet stykke af hans jord. Men forholdet til gårdejeren var anspændt, fordi han var vred over flere grundejeres ubeherskede færdsel tværs over hans jorde, når de kom ind i området fra Søndre Allé.
Huset blev derfor sat op på ”det trekantede torv yderst mod bondegården”. Det må være der, hvor vort japanske kirsebærtræ senere er vokset op – foreningens Logo.

Den første sommer oprettede foreningen også et marketenderi, som blev udliciteret til en af grundejerne. Det var meget vanskeligt at skaffe en bestyrer, fordi regulativet fra bestyrelsen var meget strengt med hensyn til åbningstider og varesortiment.

Den første nabostrid i grundejerforeningen indbragtes for bestyrelsen d. 12. juni 1916:
”Indehaveren af parcel 63, Petersen, klager over at indehaveren af parcel 89, der ligger lige overfor hans parcel, har anbragt sit nødtørftsskur lige ud til vejens facade og så uheldigt, at Petersen fra sit lysthus ikke kan undgå til stadighed at se ind på genboens WC, hvortil døren ret ofte står åben, således at det er temmelig generende for ham”.
Indehaveren af parcel 89 fik valget mellem at flytte skuret eller at plante et espalier, så udsynet blev hindret. - Han valgte espalieret, men fik det først plantet efter flere påtaler fra bestyrelsen.

En temmelig vidtløftig plan blev forelagt for bestyrelsen i september 1917: ”A/S Grunden”, som ejede 13 parceller op mod Vigerslev Torvevej (Vigerslevvej) ville sælge disse til ”Prinsesse Maries Asyl for døvstumme kvinder”, der agtede at lade opføre et vaskeri midt på grunden omgivet af mindre beboelsesejendomme i Villastil. Dette forslag medførte en livlig diskussion i bestyrelsen, hvor der både var tilhængere og modstandere af planen, bl.a. fremførte tilhængerne, (hvoraf nogle var aktionærer i ”Grunden”) at dette byggeri kunne tænkes at fremskynde en kloakering af området, og det efter de fremlagte tegninger at dømme ”ville blive en pryd for kvarteret”. Forslaget blev forelagt på den efterfølgende generalforsamling, hvor det blev nedstemt, hovedsageligt på grund af risikoen for ”Røg, Støj og Møg”.

Gangbro ved Maribovej 1937

Forslaget blev fremlagt for bestyrelsen igen i december af stiftelsens advokat til fornyet overvejelse, fordi byggeplanerne var ændrede, således at vaskeriet nu var planlagt bygget ud til Vigerslev Torvevej, da dette ville være til mindre ulempe for områdets øvrige beboere. Efter endnu en livlig diskussion blev sagen endeligt afvist.